

Handläggare
Frida Nilsson och Fredrik Nornvall
Värmdö kommun

Diarienummer
2017KS/0062

Kommunstyrelsen

Överlåtelse av samlingar, drift och rättigheter avseende Gustavsbergs porslinsmuseum till Nationalmuseum

Förslag till beslut

1. Följande avtal och underavtal mellan Värmdö kommun och Nationalmuseum godkänns under förutsättning av Kooperativa förbundets godkännande.
 - a) Samarbetsavtal mellan Värmdö kommun och Nationalmuseum avseende Gustavsbergs Porslinsmuseum
 - b) Driftsavtal (bilaga 1)
 - c) Hyresavtal Torkhuset (bilaga 2)
 - d) Upplåtelseavtal Magasin 1 (bilaga 3)
 - e) Upplåtelseavtal Magasin 2 (bilaga 4)
 - f) Överlåtelseavtal avseende museitillgångar (bilaga 5)
 - g) Överlåtelseavtal avseende övriga inventarier och tillgångar (bilaga 6)
 - h) Överlåtelseavtal avseende museibutikens inventarier och lager (bilaga 7)
2. Kommunstyrelsen uppmanar kultur- och fritidsnämnden att hemställa hos tekniska nämnden genomföra projektet i enlighet med projektdirektivet i bilaga A, B och C.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

I ärendet föreslås kommunfullmäktige godkänna ett samarbetsavtal (bilagor) mellan Värmdö kommun och Nationalmuseum som syftar till att Gustavsbergs Porslinsmuseum framöver ska bedrivas i regi av Nationalmuseum. Nationalmuseum kommer enligt avtalet att bli ansvarig för Porslinsmuseets verksamhet medan kommunen kommer att tillhandahålla lokalerna (Torkhuset i Gustavsbergs hamn) för verksamheten. Avtalet ersätter samtliga tidigare avtal och överenskommelser mellan parterna angående Porslinsmuseets drift, verksamhet, övriga ansvarsfördelning samt andra frågor förknippade med museiverksamheten.

Bakgrund

Den 12 december 2000 överlät Kooperativa Förbundet, ekonomisk förening, 702001-1693, (KF) genom sitt dotterbolag Gustavsbergs Porslin AB, i ett gåvobrev de keramiska samlingarna tillhörande Gustavsbergs Porslinsmuseum till Nationalmuseum.

Diarienummer
2017KS/0062

Rörelsen inklusive butikslagret för museishopen och maskinerna överläts samtidigt av KF till kommunen. Kommunen åtog sig att tillhandahålla lokalerna för verksamheten och att sköta driften och den ekonomiska verksamheten.

Under tiden därefter har parterna fattat flera överenskommelser och tilläggsavtal för att reglera parternas mellanhavanden.

I februari 2017 godkände Värmdö kommun ett samarbetsavtal mellan kommunen och Nationalmuseum avseende Porslinsmuseums framtid. I avtalet kom parterna överens om att Nationalmuseum ska bli ensam ansvarig för Porslinsmuseums verksamhet medan kommunen tillhandahåller lokalerna (Torkhuset i Gustavsbergs hamn) för verksamheten. Förändringarna av parternas åtaganden och ansvar skulle verkställas per den 1 april 2017.

Förhandlingarna och diskussionerna med Nationalmuseum tog dock längre tid än beräknat, specifikt kalkylerna för ombyggnationen av Torkhuset. Inom kommunen bildades en intern styrgrupp och en fastighetskonsult hyrdes in för att ta fram programhandlingar för ombyggnationen. Ombyggnationen är i sig komplicerad, då torkhuset är en äldre fastighet med utmaningar vad gäller bland annat brandsäkerhet och tillgänglighet. Nationalmuseum ställer krav på de statliga museer som man sköter driften av, kopplat till kammarkollegiets krav på säkerhet och brandskydd, kulturrådets strategi för museisäkerhet, Boverkets föreskrifter mm.

Komplexiteten i att bedriva museiverksamhet i äldre kulturlokaler ledde till att parterna inte hann enas om ett samlat åtgärdsprogram inom stipulerad tid. Kommunstyrelsen och Nationalmuseum förlängde därför avtalstiden för samarbetsavtalet med en månad. Eftersom parterna inte heller under den förlängda tiden kunde enas föll samarbetsavtalet. Orsaken var att inte tillräckliga underlag avseende investeringsvolymerna i Torkhuset förelåg, vilket ledde till att båda parter ansåg osäkerheten vara för stor för att ingå ett avtal. Istället tecknades en avsiktsförklaring "Porslinsmuseet i framtiden". Under samma period tecknades också ett driftsavtal som reglerade förutsättningarna för Nationalmuseum att sköta driften av museiverksamheten under sommaren 2017, vilket också skedde.

I augusti färdigställdes investeringsunderlaget från kommunens kalkylator. Dessa visade att de sammanlagda investeringskostnaderna skulle ligga på drygt 10 mnkr. Nationalmuseum valde då att avvakta förhandlingarna i avvaktan på regeringens budget för Nationalmuseum, då man från Nationalmuseums sida saknade information om anslagets storlek för 2018 och framåt. I slutet av september fick Värmdö kommun information från Nationalmuseum om att det driftsåtagande som tidigare stipulerats inte kunde uppfyllas då man saknade ekonomiska förutsättningar att driva museet året om. Istället föreslogs ett begränsat öppethållande, till sommarmånaderna samt att Värmdö kommun ålades att bekosta samtliga investeringar, dvs. investeringar som inte var direkt kopplade till byggnaden. Utifrån dessa besked uppstod behov av förnyade förhandlingar eftersom de grundläggande förutsättningarna för dialogen förändrats. Förhandlingar fortsatte sålunda med nya grundvillkor under hösten och vintern 2017. Driftsavtalet som tecknats mellan parterna förlängdes i december 2017 fram till den 1 april 2018.

Diarienummer
2017KS/0062

Ärendebeskrivning

Efter diskussioner om Porslinsmuseums lokalisering i Gustavsbergs hamn har parterna diskuterat nya lösningar på samarbetet i framtiden. Nu föreliggande tjänsteskrivelse samt samarbetsavtal syftar till att Porslinsmuseums verksamhet framöver bör bedrivas med endast en ansvarig aktör. Nationalmuseum kommer enligt avtalet att bli ansvarig för Porslinsmuseets verksamhet medan kommunen kommer att tillhandahålla lokalerna (Torkhuset i Gustavsbergs hamn) för verksamheten. Avtalet ersätter samtliga tidigare avtal och överenskommelser mellan parterna angående Porslinsmuseets drift, verksamhet, övriga ansvarsfördelning samt andra frågor förknippade med museiverksamheten.

Nedan listas några punkter som regleras i avtalet, övriga frågor hänvisas till avtalsunderlaget.

Lokalerna och dess anpassning

Museets placering

Porslinsmuseum kommer att vara placerat i det s.k. Torkhuset i Gustavsberg. Kommunen kommer att upplåta Nationalmuseum lokalerna för Porslinsmuseum. Detta inkluderar det s.k. Kakelugnsrummet där Nationalmuseum planerar att driva verksamhet. Nationalmuseum förbinder sig att fortsatt driva museiverksamheten i Torkhuset.

För den fortsatta driften av Porslinsmuseet enligt avtalet gäller att Porslinsmuseet ska vara beläget i det s.k. Torkhuset i Gustavsberg. Porslinsmuseets placering kan endast ändras om parterna skriftligen kommer överens om detta.

Parterna har i avtalsdiskussionerna lyft frågan om huruvida det är möjligt att skriva in en sanktion i samarbetsavtalet, om Nationalmuseum skulle vilja flytta Porslinsmuseum till en annan placering. Statliga myndigheter, såsom Nationalmuseum styrs av förordningen om lokalförsörjning (SFS 1993:528) I denna stadgas att statliga myndigheter endast får teckna hyresavtal om sex år. Regeringen kan dock ge dispens för längre avtal upp till tolv årsperioder. I detta fall har man önskat en längre avtalsperiod för att säkerställa att museet har sin lokalisering i Torkhuset. Sålunda stipulerar samarbetsavtalet att verksamheten bedrivs i Torkhuset men det är kortare hyresavtal som reglerar hyrestiden. Från kommunens sida föreligger det i detta avseende en fortsatt angelägenhet att båda parter är överens om att överenskommelsen angående Porslinsmuseet med Nationalmuseum är långsiktig och att det är parternas avsikt att hyresavtalet ska förlängas enligt samtliga 6-årsoptioner. Det står dock inte Nationalmuseum möjligt legalt sett att åta sig mer än att verka för att hyresavtalet förlängs på oförändrade villkor. Det finns dock inget som hindrar kommunen att påkalla ett skiljedomsförfarande enligt tvisteklausulen och kräva skadestånd pga. avtalsbrott mot punkt 2.1 i samarbetsavtalet om Nationalmuseum på eget bevåg flyttar på Porslinsmuseum. Denna begränsning avser den museiverksamhet som ska bedrivas i Torkhuset, dvs. inte Gustavsbergssamlingen.

Diarienummer
2017KS/0062

Renovering av Torkhuset

Nationalmuseum och kommunen har med stöd av tekniska konsulter samt inspektioner på plats tagit fram uppskattning av vilka skydds- och säkerhetsåtgärder som behöver göras för att lokalerna ska motsvara de krav som ställs för att bedriva museiverksamhet. Projekteringen och beräkningarna för de åtgärder som ska vidtas innan Nationalmuseum tar över driften visar på att Värmdö kommun ska vidta olika ombyggnations och förbättringsarbeten på Torkhuset till en beräknad kostnad om 10,2 mnkr.

Ett specifikt åtgärdsprogram har tagits fram mellan parterna som reglerar åtgärdernas omfattning och natur i detalj.

Mönsterrättigheter

Nationalmuseum föreslås också överta de immaterialrättsliga rättigheter som kommunen just nu hanterar åt Kooperativa förbundet (mönsterrättigheter). Detta hanteras i samarbetsavtalet.

Museitillgångar

Avtalet innebär att samtliga museitillgångar övergår till Nationalmuseum. Det omfattar den industrihistoriska samlingen, referensbibliotek, gipsformar mm. samt övriga relaterade föremål. Värmdö kommun kommer endast att förfoga över egendom som är förvärvade genom donationsmedel från Björn Wolrath. Museitillgångarna som överlåtes listas i bilaga 5.

Inventarier, lager och övriga tillgångar

Värmdö kommun överlåter inventarier, lager och övriga tillgångar till Nationalmuseum i enlighet med bilagorna 3, 4, 6 och 7.

Driftsavtal

Genom samarbetet överenskommer kommunen och Nationalmuseum om att Nationalmuseum ska ha öppet under juni-september tisdag till fredag mellan 11-17 och lördag till söndag mellan 11-16. Nationalmuseum ska arrangera minst en utställning per sommarsäsong. Under resterande delen av året har museet öppet fredag-söndag klockan 11-16. För höst- och vintersäsongen erlägger Värmdö kommun en driftsersättning om 60 000 kr i månaden för öppethållandet. Vid eventuell stängd verksamhet som inte följer Nationalmuseums ordinarie öppethållande sker ett avdrag om 3500 kronor per dag som museet inte är öppet. Resterande avtalsvillkor återfinns i bilaga 1.

Bedömning

Samarbetsavtalet mellan Värmdö kommun och Nationalmuseum föreslås godkännas. Ett godkännande från Kooperativa förbundet krävs för att avtalet ska träda i kraft.

Underhandsdialogen med Kooperativa förbundet har varit positiv och det finns inga indikationer på att ett godkännande skulle utebli.

Överenskommelsen förväntas innebära ett flertal konsekvenser som bedöms vara av positiv karaktär:

Diarienummer
2017KS/0062

- Ansvarsförhållandena avseende Gustavsbergs Porslinsmuseum renodlas till att omfatta en aktör, Nationalmuseum.
- Museiverksamheten kan bedrivas i nyrenoverade lokaler i Torkhuset, vilket ökar attraktiviteten för besökare samt i högre grad säkerställer krav på säkerhet och tillgänglighet.
- Värmdö kommuns kostnad för museiverksamheten minskar (se nedan).
- Museiverksamheten kan bedrivas året runt, vilket är till gagn både för besökare och för boende i Gustavsbergs hamn och i närområdet då det bidrar till en levande miljö.
- Nationalmuseum har ett starkt varumärke, vars lokala närvaro och marknadsföring förväntas vara till gagn för ytterligare stärka bilden av Värmdö och Gustavsbergs hamn som ett kluster för konst-, kultur- och design.
- Samtliga museiföremål som donerades av KF konsolideras till vård och förvaltning av en aktör, Nationalmuseum, vilket förväntas vara till gagn för att vidmakthålla och utveckla det kulturarv som museiföremålen innebär.

Ekonomiska konsekvenser

I dagsläget sköter kommunen driften av Porslinsmuseum. I och med att Nationalmuseum övertar driftskostnaderna av museet minskar kommunens utgiftssida med kostnader motsvarande ca 2,4 mnkr (personalkostnader och produktion för utställningar). Kommunen har dock kvar kostnaderna avseende hyra av fastigheten, vilka antas öka, från cirka 1 mnkr per år till cirka 1,6 mnkr per år med anledning av åtgärds paketet för säkerhetsanpassningar och förbättringar av lokalerna som i detta förslås genomföras. Likaså får kommunen kostnader för driften av museet under höst- och vintersäsongen med omkring 480 000 kronor.

I verksamheten återfinns idag intäkter, mellan 50-100 tkr per år, som avser immaterialrättsliga mönsterrättigheter. Dessa rättigheter föreslås övergå till Nationalmuseum. Detsamma gäller inträdesavgifter som tidigare varit en inkomstkälla för kommunen, om ca 1-1,5 mnkr per år beroende på utställningsverksamhet.

Konsekvenser för miljön

Inga specifika konsekvenser för miljön kan härledas med anledning av förslaget till beslut.

Konsekvenser för medborgarna

Gustavsbergs porslinsmuseum är ett starkt kulturarv och en symbol för kommunen. Porslinstillverkningen är starkt förknippad med Gustavsberg. De gamla brännugnarna från porslinstillverkningen i kommunen återfinns i kommunens vapen och en aktiv hantverkstradition är fortfarande förknippad med Gustavsbergs porslin. Det är därmed av stor vikt för kommunens kulturarv och till gagn för medborgarna att Porslinsmuseum finns kvar i kommunen och att museets verksamhet återfinns i de gamla Torkhuslokalerna.

Konsekvenser för barn

Inga ytterligare konsekvenser för barn kan nämnas mer än de som nämnts för medborgare i allmänhet.

Diarienummer
2017KS/0062

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kultur- och fritidschefen, fastighetschefen samt sektorschefen för sektorn för administration, ledning och service.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
	Samarbetsavtal mellan Värmdö kommun o Nationalmuseum avseende Gustavsbergs Porslinsmuseum	Bilaggs
	Hysesavtal Torkhuset	Bilaggs
	Upplåtelseavtal Magasin	Bilaggs
	Upplåtelseavtal Magasin	Bilaggs
	Avtal avseende museitillgångar	Bilaggs
	Avtal avseende inventarier och tillgångar	Bilaggs
	Avtal avseende museibutikens inventarier och lager	Bilaggs
	Programhandlingar ombyggnation Porslinsmuseum A,B och C	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Nationalmuseum

Kooperativa förbundet

Kultur- och fritidsnämnden

Camilla Broo
Kommundirektör

Frida Nilsson
Sektorschef administration